

ОНИ О НАС ЗА НАС ПРО НАС ПЕРЕД НАМИ З НАМИ ПО НАС ОНИ

Богдан Горбаль

ШТЕФАН ШКЫМБА - ЛЕМКІВСЬКІЙ СТАРОСТА

(1895 Воловец - 1963 Саратога
Спрінгс)

Еміграційний діяч "Лемковського Комітету" і Лемко-Союзу. Єден з найвызначнішых серед нашої діаспори в Америці. Сын Ігнатія і Марії, яки мали 16-ро діти, з котрых осмеро гмерло молодо. Четверо (Іван, Михал, Штефан і Єва /Росдільска) выемігрувало до Америки ішы перед Першом Сьвітовом Війном, решта мешкала в Краю.

Штефан Шкымба приїхал до Америки зо сестром Євом в 1912 році. Замешкали в братів Івана і Михала, жыючых в Брукліні (Brooklyn, NY). Шкымба дакус іздил по краю, вчыл ся англійской бесіды. Добровільні вступил до американської армії (1916) і служыл в кавалерії на границі з Мексиком. По військовій службі оже-нил ся в Пасейку (Passaic, NJ) з Марийом Вислоцком з Баниці коло Волівця і оселил ся в

Вотербери (Waterbury, CT). Гын остал членом російской православної парохії і русофільських організацій. Сам основал Карпаторусскій Народный Клуб (Carpatho-russian National Club) (1922) і лемківскій ансамбль, котрым керував. Разом з Михалом Шостаком зорганізувал 1 січня 1923 рока одділ Лемковського Комітету (перша лемківска народна організація в Америці) в Вест Газлетоні (West Hazleton, PA). В 1926 переселил ся до Букліна, де робил як трамвайовий контролер.

В роках 1927-28 трудил ся при награню лемківського весіля. О тым так писал (19310: (...) Коли появили ся пісні інчых народів і їх весіля на рекордах (пльтах), прикладово польскы, словацкы, українскы, мене то так засмутило, же чом то нашого, лемківського ніт — што я і спаня не мал, бо мя грызло коли то дахто з наших Лемків постарат ся выдати даякій наш рекорд. Чекам і чекам, але не дочекал ем ся ниякого Лемка, котий бы вказал, што і мы можеме мати свій рекорд. Зашол ем раз до офісу (бюра) музчной компанії О.К.і прошу, штобы мі дозволили одограти рускій рекорд. Они мі на тото гварят, што рускых рекордів є вець як кастумерів (клієнтів). А я повідам, што рускых є, але руско-лемківскых нес. А они зьвядують ся, же што то Лемкы? То карпаторусскій нарід, реку, котрий має свою бесіду, свої сьпіванкы. Они на тото гварят, же може то українскы сьпіванкы і бесіда. А я повідам, же ніт, бо то рускы, лемківскы. І так я з нима не дішол кінця, а они зо мною. І уж іду з офісу, а менаджер кричыл за мною і гварит, што коли такы рекорды будут мати поводжыня, то можу приготувити пісні і музыку (...).

З думком награня лемківської музыки Шкымба зорганізувал групу музыків і сьпіваків в складі: Петро Дудра, Іван Ватралик, Іван Желем, Євдокія Долина, Розалія Быбель і інчы. Лемківске весіля награно для музичной компанії Окей (О.К.) на осмох пльтах (пер-

шу выпущено в маю 1928 рока, а закінчено награваня в 1929), долучаючы в 1929 році ішы дві: Заручыны і В мамы на гостині. Для музичной компанії Каламбія Рекордс (Columbia Records) Шкымба награл двадцет еден пльт з лемківском музыком. В самым лем 1930 році Шкымба награл для Каламбіі наступлюючы пльты: Лемковски вечиркы, част 1-2, Лемковскій кермешь, част 1-2, Лемковскій баль вь Нью Йорку, част 1-2, Лемковска забава в корчмі, част 1-2, Чиганске весіля, част 1-4, Забава у вдовы / Вдова косити просить, Милый нич не маме / В Америці сипана дражечка, Святый вечерь вь Карпатахь. Вшыткых тридцет еден пльт продано 125 тицячи!

В 1932 році, враз зо Штефаном Геренчаком, зорганізувал в Джерзі Сіті (Jersey City, NJ) выбір лемківської красавиці. З поверх 70 лемківскых дівчат "Miss Lemko" выбрано Марию Костик зо Стюартсвіль (Stevartsville, N.J.). Головні за стараньом Шкымбы основано Братство Села Воловец. Был він тіж спілпавтором Карпаторусской Години по Радіо (надавано в Нью Йорку в роках 1944-47).

Початково Шкымба близко спілпачувал і барз попелал Дмитрия Вислоцкого (1888-1968). Часто організувал прийнятя і кермешы, на котрых зберано грошы для печатаня Лемка. Знаючы барз дуже Лемків в Америці і маючы в них велике поважаня, Шкымба запознавал Вислоцкого з нима і помагал будувати Лемко-Союз. Єднак пізнійше, коли Ваньо Гунянка штораз барже впроваджал в діяльність організації комуністичну ідеологію — Шкымба разом з Віктором Гладиком (1873-1947) одсунул ся од нього. Створили они Карпаторусскій Народный Комітет (Carpatho-Russian National Committee) і зачали печатати Карпато-русское Слово (Нью Йорк 1935-38), русофільську газету о християнській (православної) орьєнтації.

В 1938 році Шкымба (разом з Павлом Юрчыком) іздил на Лемковину. Одвіділ немало сел, де

З фільму *Лемківе весілля* (на фермі М.Геряка в Станфорд), спілтвореного через Ш.Шкимбу

з людьми бесідувал о національних і економічних проблемах, а тіж передавал ім подаркы і грошы од їх родин в Америці. Заохочал Лемків тримати ся свого. Одвїджал Руску Бурсу в Горлицях і стрічал ся з ей ведучым Романом Максимовичом. Полякы, підозріваючы Шкимбу о агітацію, арештували го в Волівці і заперли на єдну ніч в арешті в Устю Рускым, обвиняючы о незаплатчына цла за привезены до краю річы (котре заплатил, але не дістал за тото рахунку). Наступного дня был освобожден. Коли зас прибувано арештувати го в корчми Антония Гумецкого в Устю – вставили ся за ним перебуваючы гын Лемкы (декотры знали го з Америки) і тото го оборонило.

Од 1944 рока, зо взгляду на планне здравя, Шкимба перешол на ренту. Лишыл тіж суспільно культурну діяльність і переселил ся (1948) зо женом до Саратога Спрінгс (Saratoga Springs, N.Y.).

В часі нагрываня пльгт *Лемковске весілля* Шкимба грал ролю весільного старосты - зато пізнійше названий был Лемківскым Старостом. Старостом для Лемків был непересичным.

Бібліографія:

— "История первого лемковского рекорда", *Карпаторусский Календар Лемко-Союза 1931* (Cleveland, OH, 1931): 128-31;

— "Родимий край", *Русско-американский календар ОРБ 1941* (Philadelphia, PA, 1941): 81-83;

— "Короткая история изъ жизни Стефана Шкимбы - "лемковского старосты", *Юбилейный календар ОРБ 1900-1950* (Philadelphia, PA, 1941): 76-78;

— Стефан Шкимба, "Три Лемки Камаратья", *Юбилейный календар ОРБ 1900-1950* (як в.) 78-79;

— "30-та годовщина Лемко-Союза", *Карпаторусский Календар Лемко-Союза 1960* (Yonkers, NY, 1960): 35, 46-47;

— Стефан Шкимба, "История первой рекорды "Лемковске Весілля", *Карпаторусский Календар Лемко-Союза 1963* (Yonkers, NY): 114-123.

Лемківскы "рекорды" сут гнеска великом рідкістю. Тымбарже цінном є ініціятыва Владка Максимовича, мешкаючого в Америці. Довьол він до перенесіня гардой кількосты Шкимбовой музыкы на компакт диски. Тото новочасне чудо зо старом музыком мож собі од нього придбати. Веце інформацій мож найти на Інтернеті (там тіж мож послухати деякы сьпіванкы) —

<http://lemko.org/lvpro/index.html>

або писати на адрес:

Walter Maksimovich
3923 Washington Street
Kensington MD 20895-3934
USA.

СТОВАРИШЫНЯ ЛЕМКІВ Х-ЛІТЯ В ДАТАХ

23.11 — Кружок Стоваришыня Лемків в Гожові Влпк. організувал ювілейны, V Стрчы з Лемківскым Купьтуром. Як головний ансамбль, выступила лемківска "Студенка" з України.

26.12 — Члены Головного Заряду СЛ, такой в полном складі, децидували ся на купівлю будинку при ул. Зофії Коссак 5-6, передвидженого на нову сідибу нашого стоваришыня.

В 1997 році СЛ выдало:

— *Лемківскій Календар 1997*, ред. П.Трохановскій;

— А.Барна, *Хроніка - літопис жытя релігійно-громадянского парафії села Черне на Лемковині, 1770-1970.*

1998

14.02 — В Рускій Бурсі в Горлицях проведено другий раз колядуваня в выконаню шкільных груп. Як гости і покус організаторе, брали участ і члены СЛ.

23.03 — В будинку Сойму РП, на засіданю Комісії Народных і Етничных Меншости під ведіньом Яцка Куроня стрітили ся редакторе меншостьовых часописів. "Бесіду" представлял ей головний редактор.

4.04 — В Креници проведено зобрания в справі будовы памятникы Епифанови Дровнякы (Никифорови). Стоваришыня Лемків репрезентувал Петро Трохановскій, котрий ввошол тіж до покликаного організаційного комітету.

27.04 — В Ужгороді засідала Сьвітова Рада Русинів. Участ брал і Андрий Колча - Ведучий Стоваришыня Лемків. Цілю зобрания было приготолвля в V Сьвітового Конгресу Русинів, акуратні в Ужгороді. Представлено "Заяву" Голові Закарпатской Области Народных Депутатів, п. І.В. Іванчо.

19.05 — По Варшаві, в Кракові отворено Andy Warhol Super Star — выставу творчости Андрия Вархолы. На отвориню приявном была Олена Дуць-Файфер - член ГЗ СЛ.

2.06 — В Collegium Novum Ягйлоньского Університету промувано на доктора гуманістичных наук Олену Дуць Файфер. Защитного звания гратулювал п.Олені од рамене Редакції "Бесіды" і Головного Заряду СЛ - П.Трохановскій.